

August 2017

Această fișă tematică nu obligă Curtea și nu este exhaustivă

Fiscalitatea și Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Diverși reclamanți recurg la [Convenția Europeană a Drepturilor Omului](#) pentru a contesta normele și procedurile statelor contractante în materie fiscală, precum și metodele utilizate de funcționarii din cadrul autorităților fiscale. Aceste cereri se bazează pe art. 1 (protecția proprietății) din Protocolul nr. 1 la Convenție, care recunoaște faptul că un stat are dreptul „de a adopta legile pe care le consideră necesare [...] pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții”, precum și pe art. 6 (dreptul la un proces echitabil) din Convenție. Au fost însă invocate și alte dispoziții din Convenție.

Protecția proprietății (art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție)

[Sporrong si Lönnroth împotriva Suediei](#)

23 septembrie 1982

Aceste două cereri aveau ca obiect efectele avute asupra reclamanților, în calitate de proprietari, de deciziile de expropriere pe termen lung, însoțite de interdicții de construire, care le afectează proprietățile. Acest fapt constituia, în opinia lor, o ingerință fără temei legal în dreptul lor la respectarea bunurilor lor. Aceștia au mai susținut că plângerile lor privind deciziile de expropriere care le afectau proprietățile nu au fost examinate de instanțele suedeze.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărât că **a fost încălcat art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1** la Convenție, constatând că reclamanții au suportat o sarcină individuală și excesivă care ar fi putut deveni legitimă numai dacă aceștia ar fi avut posibilitatea de a solicita reducerea valabilității deciziilor sau de a solicita despăgubiri. De asemenea, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție întrucât cauza reclamanților nu a putut fi examinată de o instanță competentă pentru a soluționa toate aspectele problemei.

În [hotărârea](#) din 18 decembrie 1984 privind *reparația echitabilă*, Curtea a decis, de asemenea, că Suedia trebuia să plătească, pentru prejudiciu, 800 000 de coroane suedeze primului reclamant și 200 000 de coroane celui de al doilea reclamant.

[Hentrich împotriva Franței](#)

22 septembrie 1994

În mai 1979, reclamanta și soțul său au cumpărat 6 766 de metri pătrați de teren neconstruibil. Vânzarea a fost încheiată cu condiția suspensivă ca SAFER (*Société d'aménagement foncier et d'établissement rural*) să nu își exercite dreptul de preempțiune asupra proprietății în termen de 2 luni. Agenția centrală de administrare fiscală a înregistrat vânzarea la data plății taxelor, vânzarea rămânând definitivă întrucât SAFER nu și-a exercitat dreptul de preempțiune în termenul legal. În februarie 1980, reclamanților li s-a comunicat prin executor judecătoresc decizia de preempțiune. Reclamanta a susținut că exercitarea dreptului de preempțiune reprezenta o ingerință nejustificată în dreptul său de proprietate. De asemenea, s-a plâns că administrația fiscală și instanțele nu au examinat cauza sa în mod echitabil.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1**. Având în vedere toate faptele cauzei, Curtea a considerat că reclamanta, fiind o victimă selectivă a exercitării dreptului de preempțiune, a suportat o sarcină individuală și

excesivă care ar fi putut deveni legitimă numai dacă reclamanta ar fi avut posibilitatea – care i-a fost refuzată – de a ataca efectiv măsura luată împotriva sa; astfel, a fost perturbat echilibrul just care ar trebui să fie atins între protecția dreptului de proprietate și cerințele de interes general. Curtea a hotărât, de asemenea, că **a fost încălcat art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție, constatând că, în prezenta cauză, acțiunea pe fond nu i-a dat reclamantei posibilitatea rezonabilă de a-și susține cauza în condiții care să nu o pună într-un dezavantaj considerabil față de adversarul său. Curtea a mai constatat că **art. 6 § 1 a fost încălcat** și ca urmare a duratei procedurii.

În hotărârea din 3 iulie 1995 privind *reparația echitabilă*, Curtea a decis totodată că Franța trebuia să plătească reclamantei 800 000 de franci francezi cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material.

Gasus Dossier- und Fördertechnik GmbH împotriva Țărilor de Jos

23 februarie 1995

În iunie 1980, societatea reclamantă a vândut o betonieră și accesorii unei societăți comerciale olandeze, cu condiția ca acestea să rămână în proprietatea sa până la plata prețului integral. O lună mai târziu, executorul fiscal a confiscat toate bunurile mobile de la sediul societății olandeze în vederea vânzării forțate, în conformitate cu trei titluri executorii emise de administrația de impozite directe. Societatea reclamantă s-a plâns de confiscarea betonierei de către administrația fiscală și vânzarea ei ulterioară cu complicitatea acestora.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1**, constatând că cerința de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit a fost îndeplinită. Curtea consideră, în special, că ingerința contestată în această cauză a fost, de fapt, rezultatul exercitării de către administrația fiscală a atribuțiilor conferite prin Legea din 1845 privind impozitarea în Țările de Jos (*Invorderingswet*). De asemenea, Curtea a precizat că prezenta cauză viza dreptul statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a asigura plata impozitelor și a reamintit că, în această privință, legiuitorului trebuie să i se acorde o largă marjă de apreciere, mai ales în ceea ce privește chestiunea dacă – și dacă da, în ce măsură – autoritățile fiscale ar trebui să fie puse într-o poziție mai bună pentru a executa creanțe fiscale decât cea a creditorilor obișnuiți pentru executarea silită a creanțelor comerciale. Curtea va respecta aprecierea legiuitorului în astfel de probleme dacă nu este lipsită de temei rezonabil.

National and Provincial Building Society, Leeds Permanent Building Society și Yorkshire Building Society împotriva Regatului Unit

23 octombrie 1997

Cauza a avut ca obiect acțiuni în restituirea sumelor plătite în temeiul unor dispoziții fiscale invalidate, stinse sub efectele unei legislații retroactive [art. 53 din Legea finanțelor din 1991 și art. 64 din Legea finanțelor (nr. 2) din 1992]. Reclamantele, bănci de economisire și creditare în domeniul locativ¹ au invocat, în special, încălcarea dreptului de proprietate.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1**. Având în vedere largă marjă de apreciere de care dispune un stat contractant la elaborarea și adoptarea politicilor publice în domeniul fiscal, Curtea a constatat că, în aceste circumstanțe, măsurile retroactive adoptate de Parlament, chiar dacă au avut ca efect stingerea acțiunilor în justiție ale băncilor reclamante, nu a perturbat echilibrul dintre drepturile lor la restituire și interesul public pentru a asigura plata impozitelor. De asemenea, Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție, constatând că băncile reclamante nu se puteau plânge în mod legitim că li s-a refuzat dreptul de acces la o instanță care să hotărască asupra încălcării drepturilor lor cu caracter civil. Totodată, Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 1**

¹. Băncile de economisire și creditare în domeniul locativ au, în dreptul englez, statut de societăți mutuale, spre deosebire de statutul avut de societățile comerciale în temeiul dreptului societăților comerciale. Membrii unei bănci de economisire și creditare în domeniul locativ sunt investitorii săi – care depun economii la aceasta și primesc o dobândă sau un dividend în schimb, precum și debitorii săi – care plătesc dobândă la sumele împrumutate. În general, împrumuturile sunt făcute de debitori pentru a cumpăra proprietăți rezidențiale private.

din Protocolul nr. 1 coroborat cu art. 14 (interzicerea discriminării) din Convenție și **nici art. 6 § 1 coroborat cu art. 14.**

S.A. Dangeville împotriva Franței

16 aprilie 2002

Societatea comercială reclamantă, o firmă de brokeri de asigurare care plătea taxă pe valoarea adăugată (TVA), a plătit pentru operațiunile sale din 1978 suma de 292 816 franci francezi ca TVA. Prevederile din A șasea directivă a Consiliului Comunităților Europene, care ar fi trebuit aplicate de la 1 ianuarie 1978, scuteau de TVA „tranzacțiile de asigurare și reasigurare, inclusiv serviciile conexe prestate de brokerii și agenții de asigurări”. Cu toate acestea, Franța a acordat o prorogare a termenului de punere în aplicare a directivei. Societatea reclamantă a solicitat rambursarea TVA-ului pe care l-a plătit sau, în caz contrar, a sumei aferente perioadei de la 1 ianuarie 1978 până la data intrării în vigoare a directivei. Consiliul de Stat i-a respins cererea. Reclamanta a depus o cerere și la autoritățile fiscale pentru revizuirea poziției lor. Acțiunile au fost respinse de Consiliul de Stat, care a considerat că cererea de rambursare a taxei a făcut deja obiectul unei hotărâri judecătorești definitive. Cu toate acestea, soluționând în aceeași zi un apel introdus de o altă societate, având o activitate comercială și pretenții identice cu cele ale reclamantei, Consiliul de Stat, printr-o decizie care a reprezentat un revirement de jurisprudență anterioară, a admis existența unei obligații a statului de a rambursa sumele plătite necuvenit. Reclamanta a invocat, în special, o încălcare a dreptului de proprietate, considerând că a fost lipsită definitiv de banii pe care i-i datora statul prin deciziile Consiliului de Stat de respingere a cererilor sale.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1**. Aceasta a observat, în special, că, în ambele cereri, societatea reclamantă era creditor al statului în ceea ce privește TVA-ul plătit necuvenit în perioada 1 ianuarie – 30 iunie 1978 și că, în orice caz, avea cel puțin o speranță legitimă de a putea obține o rambursare. Curtea a constatat că ingerința în bunurile reclamantei nu a îndeplinit cerințele de interes general și că ingerința în respectarea bunurilor reclamantei a fost disproporționată deoarece imposibilitatea sa de a pune în executare creanța asupra statului și lipsa de proceduri interne care să constituie o cale de atac suficientă pentru protejarea dreptului său la respectarea bunurilor sale a perturbat echilibrul just dintre cerințele de interes general al comunității și cerințele de protejare a drepturilor fundamentale ale persoanei.

Reparație echitabilă: Curtea a decis că Franța trebuia să plătească societății reclamante 21 734,49 euro cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material.

A se vedea de asemenea: **Aon Conseil și Courtage S.A. și Christian de Clarens S.A. împotriva Franței**, hotărârea din 25 ianuarie 2007.

Buffalo Srl în lichidare împotriva Italiei

3 iulie 2003

Reclamanta, o societate comercială cu răspundere limitată, și-a încetat activitatea în 1994 și a fost înregistrată la registrul comerțului ca fiind în lichidare voluntară. În perioada 1985 – 1992, impozitul pe profit plătit a fost mai mare decât sumele pe care le datora statului. Prin urmare, avea dreptul la reduceri de impozit pe care autoritățile fiscale au început să le ramburseze în 1997. În acea perioadă, societatea reclamantă a fost obligată să solicite finanțare de la bănci și persoane fizice. Astfel, a efectuat cheltuieli și a trebuit să plătească dobânzi la o rată mai mare decât cea plătită de stat la reducerile de impozit. Reclamanta a afirmat că întârzierile autorității fiscale la plata reducerilor i-au încălcat dreptul la respectarea bunurilor sale.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1**. Curtea a constatat că întârzierile la plata reducerilor de impozit au creat o stare de incertitudine pentru societatea reclamantă mai mult timp decât ceea ce ar putea fi considerată o perioadă rezonabilă, fără posibilitatea acesteia de a remedia situația. Această ingerință în bunurile societății reclamante a fost disproporționată, deoarece impactul financiar al întârzierilor, combinat cu lipsa vreunei căi de atac efective pentru a accelera lucrurile și incertitudinea privind momentul plății reducerilor, a perturbat

echilibrul just care trebuia menținut între cerințele de interes general al comunității și cerințele protejării dreptului la respectarea bunurilor.

În hotărârea din 22 iulie 2004 privind *reparația echitabilă*, Curtea a decis, de asemenea, că Italia trebuia să plătească reclamantei 75 000 de euro cu titlu de despăgubire pentru prejudiciu.

Eko-Elda AVEE împotriva Greciei

9 martie 2006

În iunie 1988, reclamanta, o societate cu răspundere limitată specializată în produse petroliere, a cerut administrației fiscale restituirea sumei de 123 387 306 drahme (aproximativ 362 105 euro) plătite necuvenit ca impozit pe profit. În urma refuzului administrației fiscale, reclamanta a introdus o acțiune la Tribunalul Administrativ Atena pentru a obține această sumă, plus dobânzi. În noiembrie 1993, în timp ce acțiunea era în curs, statul i-a plătit reclamantei echivalentul a 362 105 euro. În observațiile adresate tribunalului administrativ, reclamanta și-a limitat pretenția la dobânda legală pentru plata cu întârziere a sumei respective. Tribunalul administrativ a respins cererea ca inadmisibilă, iar curtea de apel a decis că apelul ulterior al societății era nefondat deoarece la momentul faptelor Codul fiscal nu prevedea plata dobânzii de către stat într-o astfel de situație. În noiembrie 2000, Curtea Administrativă Supremă a respins recursul. Reclamanta s-a plâns de refuzul administrației fiscale de a-i plăti dobândă ca despăgubire pentru întârzierea la plata unui credit fiscal la care avea dreptul.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1**. Acesta a observat, în special, că impozitul plătit necuvenit a fost restituit după aproximativ 5 ani și 5 luni de la data la care societatea reclamantă a solicitat restituirea acestuia. Curtea a considerat că refuzul autorităților de a plăti dobândă moratorie pentru o perioadă așa lungă de timp a perturbat echilibrul just care trebuia menținut între interesul general și interesele individuale.

Reparație echitabilă: Curtea a decis că Grecia trebuia să plătească societății reclamante 120 000 de euro cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material.

Intersplav împotriva Ucrainei

9 ianuarie 2007

Din 1998, reclamanta, o asociație în participațiune ucraineano-spaniolă, s-a plâns fără succes la Administrația Regională Fiscală Lugansk și la Administrația Națională Fiscală cu privire la faptul că Administrația Fiscală a Orașului Sverdlovsk nu a emis certificatele de rambursare de TVA la timp. Deși au recunoscut existența datoriei statului față de reclamantă, autoritățile nu au constatat totuși nicio neregulă imputabilă administrației fiscale. Reclamanta a susținut că, începând cu data de 18 iunie 2004, valoarea datoriei statului față de societate, confirmată prin hotărâri judecătorești, era de 26 363 200 de hryvne (aproximativ 4 119 250 de euro). Aceasta s-a plâns, în special, că practica statului de a refuza nejustificat să confirme dreptul reclamantei la rambursarea de TVA a constituit o ingerință în respectarea bunurilor sale și a cauzat pierderi semnificative în activitatea sa.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1**, constatând că ingerința în respectarea bunurilor reclamantei a fost disproporționată. Curtea a considerat, în special, că întârzierile constante la rambursarea și compensarea de TVA, combinate cu lipsa unor căi de atac efective pentru a preveni sau stopa o astfel de practică administrativă, precum și starea de incertitudine în ceea ce privește momentul rambursării fondurilor sale, a perturbat echilibrul just dintre cerințele de interes general și protejarea dreptului la respectarea bunurilor. În opinia Curții, reclamanta a suportat și a continuat să suporte o sarcină individuală și excesivă.

Reparație echitabilă: Curtea a decis că Ucraina trebuia să plătească reclamantei 25 000 euro cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material.

Imbert de Trémiolles împotriva Franței

4 ianuarie 2008 (decizie privind admisibilitatea)

În 1997 și 2002, activele reclamanzilor au fost supuse impozitului de solidaritate pe avere, prevăzut în Codul fiscal general. Aceștia au contestat, fără succes, legalitatea metodelor prin care au fost obligați la plata impozitului de solidaritate pe avere.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** ca fiind vădit nefondată. Aceasta a observat, în special, că impozitul de solidaritate pe avere, introdus prin legea finanțelor, trebuia plătit de persoanele fizice ale căror active impozabile nete depășeau o anumită valoare și a fost introdus ca impozit de solidaritate pentru a servi interesul public prin finanțarea unei părți din ajutorul social minim. Având în vedere marja de apreciere acordată statelor în acest domeniu, Curtea a constatat că plata impozitului în discuție nu a afectat situația financiară reclamanzilor suficient de grav pentru ca măsura să fie considerată disproporționată sau un abuz de drept din partea statului, drept recunoscut la art. 1 (protecția proprietății) din Protocolul nr. 1, pentru a asigura plata impozitelor și a altor contribuții.

Bulves AD împotriva Bulgariei

22 ianuarie 2009

Reclamanta, o societate pe acțiuni, s-a plâns în special că autoritățile bulgare au privat-o de dreptul de a deduce TVA-ul aferent intrărilor pe care l-a plătit furnizorului său, care a depus cu întârziere declarația obligatorie de raportare a TVA-lui.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1**. Luând în considerare faptul că societatea reclamantă s-a achitat în timp util și în mod integral de obligațiile sale de raportare a TVA-ului, imposibilitatea acesteia de a asigura respectarea de către furnizorul său a obligațiilor acestuia de raportare a TVA-ului și faptul că nu a existat nicio evaziune fiscală în ceea ce privește sistemul TVA de care societatea reclamantă să fi avut cunoștință sau mijloacele necesare pentru a obține o astfel de cunoștință, Curtea a constatat în special că reclamanta nu ar fi trebuit să fie obligată să suporte toate consecințele neîndeplinirii de către furnizorul său a obligațiilor de raportare a TVA-ului în timp util și că acest fapt a constituit o sarcină individuală și excesivă asupra societății reclamante.

Reparație echitabilă: Curtea a hotărât că o constatare a încălcării constituie în sine o reparație echitabilă suficientă pentru orice prejudiciu moral suferit de societatea reclamantă și că Bulgaria trebuia să plătească reclamantei 1 953 de euro pentru prejudiciul material.

Faccio împotriva Italiei

31 martie 2009 (decizie privind admisibilitatea)

A se vedea mai jos, în secțiunea „Libertatea de a primi informații”.

Di Belmonte împotriva Italiei

16 martie 2010

Reclamantul a decedat în iunie 2004, iar vărul său a continuat procedura în fața Curții. Administrația locală Ispica (Ragusa, Italia), care a expropriat un teren aparținând reclamantului în vederea utilizării pentru construcția de locuințe cu chirie mică, a fost obligată să îi plătească despăgubire. Reclamantul s-a plâns cu privire la o decizie a autorităților interne de a aplica retroactiv legislația fiscală astfel încât impozitul de 20 % a fost dedus la sursă din despăgubirea primită.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1**. În primul rând, Curtea a reiterat faptul că statele au o largă marjă de apreciere în stabilirea tipurilor de impozite sau contribuții care urmează să fie percepute. Doar statele au competența de a evalua aspectele politice, economice și sociale care trebuie luate în considerare în această privință. Legea fiscală din 1991 la care se raporta prezenta cauză se încadra în marja de apreciere acordată statului în astfel de chestiuni. Curtea a mai observat că Legea din 1991 a intrat în vigoare în intervalul dintre evaluarea finală a despăgubirii datorate reclamantului pentru exproprierea terenului său și plata sumelor datorate. Însă Curtea a observat că posibilitatea aplicării retroactive a legii nu ar fi ridicat, în sine, o problemă în temeiul Convenției, deoarece art. 1 din Protocolul nr. 1 nu

interzice, ca atare, aplicarea retroactivă a unei legi fiscale. Problema care rezulta era aceea dacă, în circumstanțele cauzei, aplicarea legii din 1991 i-a impus reclamantului o sarcină excesivă. În această privință, Curtea a observat că legea a intrat în vigoare la mai mult de 7 luni după evaluarea finală, realizată de Curtea de Apel Catania, a cuantumului despăgubirii pentru expropriere. În consecință, întârzierea de către autorități în executarea acelei hotărâri judecătorești a avut un impact decisiv asupra aplicării noului sistem de impozitare, întrucât despăgubirea acordată reclamantului nu ar fi fost supusă impozitului prevăzut de noua legislație fiscală dacă hotărârea ar fi fost executată în mod corespunzător și la timpul potrivit.

Reparație echitabilă: Curtea a acordat moștenitorului reclamantului 1 100 000 de euro pentru prejudiciul material suferit (restituirea sumei deduse din impozit, ajustarea acestei sume pentru a compensa efectele inflației, și dobânda) și 3 000 de euro pentru prejudiciul moral.

OAD Neftyanaya Kompaniya YUKOS împotriva Rusiei

20 septembrie 2011

Această cauză a avut ca obiect acțiunea în executare fiscală și recuperare a creanțelor introdusă împotriva societății petroliere reclamante – una dintre cele mai mari și înfloritoare afaceri din Rusia, care a fost cu capital de stat integral până în 1995-1996, când a fost privatizată – ceea ce a dus la lichidarea ei. Societatea reclamantă s-a plâns, în special, cu privire la neregulile procedurii privind obligațiile fiscale pe anul fiscal 2000 și cu privire la lipsa de legalitate și de proporționalitate a declarațiilor de impunere din perioada 2000-2003 și a executării lor ulterioare. Aceasta a susținut că executarea obligației sale fiscale a fost orchestrată în mod intenționat pentru a o împiedica să își achite datoriile; în special, sechestrul pus pe activele sale în cursul judecății a împiedicat-o să își achite datoria. De asemenea, s-a plâns de: taxa de executare silită de 7 %; termenul scurt pentru plata voluntară a sumelor din declarațiile de impunere din perioada 2000-2003; și vânzarea forțată a OAO Yuganskneftegaz. Reclamanta a mai susținut că interpretarea dată de instanțe legilor relevante a fost selectivă și unică, deoarece multe alte societăți comerciale rusești au folosit, de asemenea, paradisuri fiscale interne. Aceasta a afirmat că autoritățile au tolerat și chiar au aprobat tehnicile de „optimizare fiscală” pe care le-a folosit. De asemenea, a susținut că legislația i-a permis să utilizeze astfel de tehnici.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1** în ceea ce privește impunerea și calcularea de penalități pentru declarațiile de impunere din perioada 2000-2001 pentru două motive, modificarea retroactivă a normelor privind termenul legal aplicabil și dublarea succesivă a penalităților datorate pentru anul fiscal 2001. Cu toate acestea, observând că restul declarațiilor de impunere din perioada 2000-2003 erau legale, urmăreau un scop legitim (asigurarea plății impozitelor) și constituiau o măsură proporțională, Curtea nu a constatat **nicio încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1** în privința restului declarațiilor de impunere din perioada 2000-2003. În ceea ce privește acțiunea în executare silită, având în vedere ritmul acțiunii în executare, obligația de a plăti integral taxa de executare silită și incapacitatea autorităților de a ține seama în mod corespunzător de consecințele măsurilor lor, Curtea a constatat că autoritățile ruse nu au reușit să găsească un echilibru just între obiectivele legitime urmărite și măsurile aplicate, ceea ce constituie o **încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1**. În această cauză, Curtea a mai constatat **încălcare a art. 6 § 1 și a art. 6 § 3 lit. b)** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție cu privire la acțiunea vizând declarație de impunere din 2000 pe motiv că reclamanta nu a avut timp suficient pentru a studia dosarul cauzei în primă instanță (patru zile pentru cel puțin 43 000 de pagini) sau pentru a formula concluzii și, în general, pentru a pregăti procesul în apel. De asemenea, Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 14** (interzicerea discriminării) din Convenție **combinat cu art. 1 din Protocolul nr. 1** întrucât, având în vedere complexitatea considerabilă a măsurilor fiscale pe care le-a pus în aplicare, reclamanta nu s-a aflat într-o poziție comparabilă cu cea a altei societăți. În sfârșit, Curtea a constatat că **nu a fost încălcat art. 18** (limitarea folosirilor restrângerilor drepturilor) din Convenție **coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1**, întrucât reclamanta nu a

reușit să susțină cu probe pretențiile sale conform cărora obiectivul autorităților nu ar fi fost să ia măsuri legitime pentru a combate evaziunea fiscală, ci să o distrugă și să preia controlul asupra activelor sale.

În hotărârea din 31 iulie 2014 privind reparația echitabilă, Curtea a mai decis următoarele: că Rusia trebuia să plătească acționarilor societății reclamante prezenți în momentul lichidării societății și, după caz, succesorilor și moștenitorilor lor legali, 1 866 104 634 de euro cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material și că Rusia trebuia să prezinte, în cooperare cu Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, un plan cuprinzător pentru repartizarea reparației echitabile acordate; constatarea unei încălcări constituia în sine o reparație echitabilă suficientă pentru prejudiciul moral suferit de reclamantă.

N.K.M. împotriva Ungariei (nr. 66529/11)

14 mai 2013

Reclamanta, funcționar public, s-a plâns, în special, că impunerea unui impozit de 98 % pentru o parte din plata sa compensatorie în temeiul unei legi intrate în vigoare cu 10 săptămâni înainte de concedierea sa constituia o privare nejustificată de proprietate.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1**. Deși autoritățile au o largă marjă de apreciere în materie fiscală, Curtea a constatat că mijloacele folosite au fost disproporționate în raport cu scopul legitim urmărit de a proteja bugetul public împotriva plăților compensatorii excesive. În plus, reclamantei nu i s-a acordat o perioadă de tranziție în care să se adapteze la noul sistem de compensare. De asemenea, prin privarea reclamantei de un drept dobândit, care servea interesului social special de reintegrare pe piața muncii, autoritățile ungare au expus-o unei sarcini individuale excesive.

Dreptul la un proces echitabil (art. 6 din Convenție)

Bendenoun împotriva Franței

24 februarie 1994

În 1973, reclamantul, comerciant în monede, a înființat o societate pe acțiuni de drept francez în vederea comercializării de monede vechi, obiecte de artă și pietre prețioase. Acesta deținea majoritatea capitalului, precum și funcțiile de președinte și director general. Ca urmare a activităților sale, trei tipuri de acțiuni – vamală, fiscală și penală – au fost inițiate împotriva sa și s-au desfășurat mai mult sau mai puțin în paralel. Reclamantul s-a plâns, în special, că nu a beneficiat de un proces echitabil în fața instanțelor administrative în ceea ce privește majorările de impozit care i-au fost aplicate. Deși autoritatea fiscală a ales cu grijă, în mod unilateral, documentele incriminatoare și le-a prezentat instanțelor administrative, reclamantul nu a avut acces la întregul dosar întocmit de vamă, care cuprindea nu doar procesele-verbale, ci și informațiile pe care acestea se bazau.

Curtea a considerat că **art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție **era aplicabil** în această cauză. În primul rând, faptele de care a fost acuzat reclamantul intrau sub incidența art. 1729 § 1 din Codul fiscal general. Această dispoziție viza toți cetățenii în calitatea lor de contribuabili, nu un anumit grup cu un anumit statut. Aceasta stabilea anumite cerințe, care erau însoțite de penalități în caz de nerespectare. În al doilea rând, scopul penalităților era de a servi nu ca despăgubire pecuniară pentru prejudiciu, ci, în esență, ca pedeapsă pentru a descuraja recidiva. În al treilea rând, acestea au fost aplicate în conformitate cu o normă generală, al cărei scop era în același timp de descurajare și de pedepsire. În cele din urmă, în speță, penalitățile erau foarte mari, în valoare de 422 534 de franci francezi pentru reclamant personal și de 570 398 de franci pentru societatea sa; dacă nu plătea sumele, urma să fie condamnat la închisoare de către instanțele penale. După ce a examinat diferitele aspecte ale cauzei, Curtea a observat preponderența celor cu o conotație penală. Niciuna dintre ele nu era decisivă pe cont propriu, dar considerate împreună și cumulativ făceau ca acuzația în discuție să fie una cu caracter penal, în sensul art. 6 § 1.

În această cauză, nu reieșea din informațiile disponibile Curții că necomunicarea unor documente ar fi încălcat dreptul la apărare sau principiul egalității armelor. Prin urmare, Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 6 § 1** din Convenție.

A.P., M.P. și T.P. împotriva Elvetiei (cererea nr. 19958/92)

29 august 1997

Reclamanții erau văduva și fiii acționarului unic al unei societăți de construcții, decedat în 1984. Aceștia erau singurii moștenitori. Perioada în care aceștia ar fi putut să renunțe la moștenire a expirat în mai 1984. Ulterior, s-a dovedit că defunctul a făcut evaziune fiscală, iar autoritățile fiscale au inițiat o procedură împotriva reclamanților. În 1990 Direcția de Administrare Fiscală Federală le-a impus să plătească impozitele neplătite de decedat și le-a aplicat o amendă. Reclamanții au pretins în special că, independent de orice vinovăție personală, au fost condamnați pentru o infracțiune prezumtiv comisă de altă persoană.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 2** (dreptul la un proces echitabil – prezumția de nevinovăție) din Convenție. Aceasta a observat că nu se putea pune, și nici nu s-a pus, problema recuperării, de la reclamanți, a impozitelor neplătite. Într-adevăr, Curtea a considerat normal ca datoriile fiscale, ca și alte datorii ale persoanei decedate, să fie plătite din masa succesorală. Aplicarea de sancțiuni penale supraviețuitorilor în legătură cu fapte comise aparent de o persoană decedată era, cu toate acestea, o chestiune diferită. În această cauză, indiferent dacă decedatul într-adevăr fusese vinovat sau nu, reclamanții au fost sancționați penal pentru evaziunea fiscală prezumtiv comisă de acesta. Există însă o normă fundamentală de drept penal conform căreia răspunderea penală nu supraviețuiește persoanei care a comis fapta penală, aceasta fiind în fapt recunoscută, în Elveția, în dreptul penal general. În opinia Curții, o astfel de normă era impusă și de prezumția de nevinovăție consacrată la art. 6 § 2 din Convenție. Moștenirea vinovăției persoanei decedate nu este compatibilă cu normele justiției penale într-un stat de drept.

J.J. împotriva Țărilor de Jos (nr. 21351/93)

27 martie 1998

În decembrie 1989, reclamantul, consultant fiscal independent, a primit o înștiințare de plată a impozitului pe venit suplimentar și a unei penalități fiscale, care majora suma datorată cu 100%, totalizând 38 656 de guldeni olandezi. Reclamantul a făcut apel la secția de contencios fiscal a curții de apel. Aceasta din urmă a declarat apelul inadmisibil pe motiv că nu a fost plătită taxa judiciară de timbru. Reclamantul a făcut recurs, fără succes, la Curtea Supremă. Acesta s-a plâns că a fost victima unei încălcări a dreptului la un proces echitabil prin faptul că nu a putut să răspundă la concluziile depuse de avocatul general la Curtea Supremă.

Curtea a constatat că soluția procedurii în fața Curții Supreme a determinat o acuzație în materie penală îndreptată împotriva reclamantului. Ținând seama de ceea ce era în joc pentru reclamant în cadrul procedurii și de natura concluziilor avocatului general, faptul că reclamantul nu avea posibilitatea să îi răspundă înainte să se pronunțe decizia Curții Supreme i-a încălcat dreptul la o procedură în contradictoriu, drept care însemna, în principiu, ca părțile la un proces penal sau civil să aibă posibilitatea de a cunoaște și de a răspunde la toate probele sau observațiile prezentate, chiar și de un membru independent al serviciului juridic național, pentru a influența decizia instanței. Prin urmare, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție.

J.B. împotriva Elvetiei (nr. 31827/96)

3 mai 2001

Reclamantului, împotriva căruia se declanșase o acțiune pentru evaziune fiscală, i s-a solicitat, în diferite ocazii, să prezinte toate înscrisurile referitoare la societățile comerciale în care a investit bani. Acesta nu s-a conformat niciunei solicitări și a fost amendat de patru ori. În opinia sa, acțiunea penală îndreptată împotriva sa a fost inequitabilă și contrară dreptului la un proces echitabil întrucât a fost obligat să prezinte înscrisuri care ar fi putut să îl incrimineze.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție. Aceasta a observat, în special, că dreptul de a nu da nicio declarație și dreptul de a nu contribui la propria incriminare sunt norme internaționale esențiale pentru noțiunea de proces echitabil prevăzută la art. 6 § 1. În această cauză, se pare că autoritățile au încercat să îl constrângă pe reclamant să prezinte înscrisuri care ar fi furnizat informații despre veniturile sale în vederea calculării impozitelor sale. Reclamantul nu putea exclude posibilitatea că orice venit suplimentar din surse neimpozitate care ar fi reieșit din aceste înscrisuri ar fi putut constitui infrațiunea de evaziune fiscală.

Ferrazzini împotriva Italiei

12 iulie 2001 (Marea Cameră)

Societatea comercială al cărei reprezentant era reclamantul a solicitat autorităților fiscale reducerea cuantumului anumitor impozite pe care le datora. Autoritățile fiscale au comunicat societății înștiințări de plată suplimentare. Reclamantul s-a plâns de durata procedurii fiscale care a urmat.

În această cauză, sarcina Curții era să verifice dacă, având în vedere schimbarea atitudinii societății față de protecția juridică ce trebuia acordată persoanelor în relațiile lor cu statul, nu cumva ar trebui extins domeniul de aplicare al art. 6 § 1 (dreptul la un proces echitabil) din Convenție pentru a include litigiile dintre cetățeni și autoritățile publice cu privire la legalitatea, în temeiul dreptului intern, a deciziilor autorităților fiscale. În această privință, Curtea a observat că în relațiile dintre cetățean și stat s-au dezvoltat în mod clar în multe domenii în cei 50 de ani care au trecut de când a fost adoptată Convenția, normele statului intervenind din ce în ce mai mult în relațiile de drept privat. În domeniul fiscal, evoluțiile care ar fi putut avea loc în societățile democratice nu au afectat totuși natura fundamentală a obligației persoanelor fizice sau juridice de a plăti impozite. În comparație cu poziția din perioada adoptării Convenției, aceste evoluții nu au atras după sine o altă intervenție a statului în sfera „civilă” a vieții persoanei. Prin urmare, Curtea a considerat că aspectele fiscale încă mai făceau parte din nucleul „dur” al prerogativelor autorității publice, natura publică a relației dintre contribuabil și autoritatea fiscală rămânând predominantă. Prin urmare, Curtea a constatat că litigiile fiscale nu intră în sfera de aplicare a drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, în pofida efectelor pecuniare pe care le-au cauzat în mod inevitabil contribuabililor, și a hotărât că **art. 6 § 1 nu se aplică** în speță.

Jussila împotriva Finlandei

23 noiembrie 2006 (Marea Cameră)

O agenție fiscală i-a aplicat reclamantului o majorare de 10 % din obligațiile sale fiscale recalulate. Majorarea însuma 1 836 de mărci finlandeze (aproximativ 300 euro) la momentul respectiv și era justificată de faptul că declarațiile sale de TVA în perioada 1994-1995 au fost incomplete. Acesta a făcut contestație la instanța de contencios administrativ de prim grad, solicitând o audiere în care un inspector fiscal și un expert să fie ascultați în calitate de martori. Instanța administrativă i-a invitat pe cei doi să prezinte observații scrise și în cele din urmă a considerat audierea vădit inutilă deoarece ambele părți au prezentat toate informațiile necesare în scris. Reclamantului nu i s-a acordat autorizare pentru a introduce recurs. În fața Curții, acesta a susținut că nu a beneficiat de un proces echitabil în cadrul procedurii în care i s-a aplicat o majorare de impozit deoarece nu a existat nicio audiere.

Curtea a constatat că, deși majorările de impozit în speță făceau parte din regimul fiscal, acestea au fost impuse de o normă al cărei scop era de descurajare și pedepsire. Fapta imputată avea așadar caracter penal, în sensul art. 6 (dreptul la un proces echitabil) din Convenție, iar Curtea a hotărât că art. 6 era aplicabil în cazul reclamantului. Observând însă că reclamantului i s-a acordat mai mult decât suficient posibilitatea de a-și susține cauza în scris și de a formula observații la concluziile autorității fiscale, Curtea a constatat că cerințele de echitate au fost respectate și că, în circumstanțele cauzei, nu necesitau o audiere. Prin urmare, Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 6 § 1** din Convenție în cazul reclamantului.

OAQ Neftyanaya Kompaniya YUKOS împotriva Rusiei

20 septembrie 2011

A se vedea mai sus, la „Protecția proprietății”.

Segame S.A. împotriva Franței

7 iunie 2012

Cauza a vizat o societate pe acțiuni care gestiona o galerie de artă care a primit o înștiințare de plată revizuită incluzând, printre altele, impozite suplimentare pe veniturile din vânzarea de metale prețioase, bijuterii, opere de artă, obiecte de colecție și antichități (impozit pe opere de artă). Reclamanta s-a plâns în fața Curții cu privire la amenda aplicată. Aceasta considera, în special, că dispoziția relevantă din Codul fiscal general nu confera competență deplină instanței fiscale, care să o autorizeze pe aceasta din urmă să ajusteze amenda proporțional cu gravitatea acuzațiilor formulate împotriva unui contribuabil.

Curtea a observat că societatea reclamantă a avut posibilitatea să prezinte în fața instanțelor administrative toate argumentele de fapt și de drept pe care le considera valabile în susținerea cererii sale. În special, aceasta a invocat pretinsa neconcordanță a impozitului cu dreptul comunitar și a dezbătut, în detaliu, baza de calcul utilizată pentru înștiințarea de plată, pe care, de altfel, instanța administrativă de apel o redusese. Având în vedere faptul că amenda a fost stabilită ca procent din impozitul neplătit, caracterul special al contenciosului fiscal și cuantumul amenzii, Curtea a concluzionat că **nu a fost încălcat art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție.

Janosevic împotriva Suediei și Västberga Taxi Aktiebolag și Vulic împotriva Suediei

23 iulie 2002

Reclamantul din prima cauză era proprietarul unei societăți de taxi. Reclamanții din a doua cauză erau o societate de taxi și fostul său director. În 1994 și 1995, în cadrul unei inspecții fiscale de amploare în rândul operatorilor de taxi, autoritatea fiscală a efectuat auditul celor două societăți de taxi. Constatând că declarațiile lor fiscale erau incorecte, autoritatea fiscală le-a verificat conturile și le-a rotunjit impozitele prin majorare. Întrucât reclamanții au furnizat informații false, au fost obligați la plata de majorări de impozit: 160 000 de coroane suedeze pentru reclamantul din prima cauză și 35 000 de coroane suedeze pentru prima reclamantă din a doua cauză. În urma impozitului aplicat acestora din urmă, au fost verificate și declarațiile de venit ale fostului său director, care a fost obligat la plata unei majorări de aproape 58 000 de coroane. Reclamanții au afirmat cu toții că a fost contrară dreptului la un proces echitabil executarea deciziei autorităților fiscale înainte ca obligațiile lor fiscale să fi fost stabilite prin hotărâre judecătorească definitivă. De asemenea, s-au plâns că procedura fiscală nu a fost soluționată într-un termen rezonabil și că au fost privați de dreptul lor la prezumția de nevinovăție până la stabilirea vinovăției în temeiul legii.

Curtea a constatat că natura generală a prevederilor legale privind majorările de impozit și scopul penalităților, care era de descurajare și totodată de pedepsire, arăta că, în sensul art. 6 (dreptul la un proces echitabil) din Convenție, reclamanții au fost acuzați de o infracțiune. Caracterul penal al faptei a fost evidențiat și de severitatea penalității potențiale și reale. În ambele cauze, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 1** din Convenție în ceea ce privește dreptul de acces la o instanță al reclamanților. Constatând, în prima cauză, că s-au luat măsuri de executare în privința reclamantului și că s-a refuzat suspendarea executării, Curtea a concluzionat că deciziile autorității fiscale privind impozitele și majorările de impozit aveau efecte serioase pentru reclamant și aveau consecințe care ar fi putut să devină mai grave pe măsură ce progresa acțiunea și ar fi fost greu de estimat și de remediat dacă acesta ar fi avut succes în încercările sale de a obține infirmarea deciziilor. Prin urmare, era indispensabil, pentru ca acesta să aibă acces efectiv la instanță, ca procedurile declanșate de acesta să fie efectuate prompt. Curtea a considerat că, în cei aproape 3 ani de care a avut nevoie autoritatea fiscală pentru a soluționa cererile reclamantului pentru revizuirea înștiințărilor de plată, autoritatea nu a acționat cu urgența impusă de circumstanțele cauzei și, prin urmare, a

întârziat nejustificat soluționarea de către instanță a principalelor aspecte legate de impunerea de majorări de impozit și penalități. În a doua cauză, Curtea a considerat că autoritatea fiscală și curtea administrativă regională nu au acționat cu urgența impusă de circumstanțele cauzei și, prin urmare, au întârziat nejustificat soluționarea de către instanță a principalelor aspecte legate de impunerea de majorări de impozit și penalități. În privința primei reclamante, chiar dacă se va pronunța o hotărâre judecătorească în viitor, întârzierea generală în pronunțarea soluției însemna că accesul la o instanță astfel dobândit nu putea fi considerat efectiv. În ambele cauze, Curtea a hotărât de asemenea că **a fost încălcat art. 6 § 1** din cauza duratei procedurii. În ultimul rând, Curtea a hotărât, în ambele cauze, că **nu a fost încălcat art. 6 § 2** (dreptul la un proces echitabil - prezumția de nevinovăție) din Convenție.

Melo Tadeu împotriva Portugaliei

23 octombrie 2014

Această cauză a avut ca obiect o procedură de executare fiscală inițiată împotriva reclamantei pentru a recupera impozitul datorat de o societate comercială al cărei administrator *de facto* era considerată, procedura continuând deși aceasta a fost achitată în cadrul acțiunii penale pentru evaziune fiscală și ducând la poprirea unei participări deținute de reclamantă într-o altă societate comercială. Reclamanta s-a plâns că a fost tratată, într-o procedură de executare fiscală, ca fiind vinovată de o faptă penală pentru care fusese achitată. De asemenea, a susținut că poprirea participării deținute într-o altă societate comercială constituia o ingerință nejustificată în dreptul său la respectarea bunurilor sale.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 2** (dreptul la un proces echitabil – prezumția de nevinovăție) din Convenție, constatând că autoritățile fiscale și instanțele administrative care au examinat cauza nu au ținut seama de achitarea reclamantei în acțiunea penală, punând astfel sub semnul întrebării temeinicia achitării sale într-un mod care este incompatibil cu dreptul său la prezumția de nevinovăție. Curtea a hotărât, de asemenea, că **a fost încălcat art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1**, constatând că, prin refuzul de a anula poprirea participării reclamantei într-o altă societate, deși a fost achitată în cadrul acțiunii penale, autoritățile portugheze nu au realizat un echilibru just între protejarea dreptului reclamantei la respectarea bunurilor sale și cerințele interesului general.

Chap Ltd împotriva Armeniei

2 mai 2017

Această cauză a avut ca obiect procedura pentru evaziune fiscală introdusă împotriva unei societăți regionale de televiziune. Societatea a susținut în special că nu a avut posibilitatea să examineze martorii ale căror declarații au fost folosite împotriva sa în cadrul procedurii. Martorii au fost șeful Comisiei Naționale de Televiziune și Radio și câțiva oameni de afaceri.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 6 § 1 combinat cu art. 6 § 3 lit. d)** (dreptul la un proces echitabil și dreptul de a obține citarea și audierea martorilor) din Convenție, constatând că a fost nejustificată restrângerea dreptului societății reclamante de a-i audia pe acești martori. În special, instanțele au respins cererea societății reclamante de a cita acești martori, considerând declarațiile lor irelevante, deși aceleași declarații au fost considerate decisive pentru aplicarea de majorări de impozit și amenzi societății reclamante în cadrul procedurii îndreptate împotriva acesteia.

Nicio pedeapsă fără lege (art. 7 din Convenție)

Société Oxygène Plus împotriva Franței

17 mai 2016 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamanta, o societate comercială cu activitate în afaceri imobiliare, a beneficiat de un regim fiscal favorabil în ceea ce privește taxa de timbru obișnuită pentru transferurile de proprietate (*droits d'enregistrement*). În 2002, autoritatea fiscală a observat că societatea reclamantă nu îndeplinea una din condițiile legale pentru acel regim și a

considerat că neregulile erau suficient de grave încât să justifice revocarea regimului favorabil. În consecință, societatea reclamantă a fost obligată să plătească 213 915 euro, corespunzând taxei percepute în mod obișnuit pe tranzacțiile imobiliare, inclusiv 43,353 de euro ca dobânzi de întârziere. Societatea reclamantă a contestat noua decizie de impunere. În cursul procedurii, o nouă lege a înlocuit măsura revocării regimului fiscal favorabil printr-un sistem de penalități fiscale. Ulterior, a fost abrogată chiar și obligația de a păstra un registru special. Societatea reclamantă a considerat astfel justificat să invoce principiul aplicării legii penale mai favorabile.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă**, considerând că revocarea tratamentului preferențial nu constituia, în speță, o pedeapsă în sensul art. 7 (nicio pedeapsă fără lege) din Convenție. În ceea ce privește, în special, natura infracțiunii, Curtea a observat că dispoziția relevantă din Codul fiscal general prevedea posibilitatea derogării de la dreptul comun și a scutirii de la plata taxei percepute în mod obișnuit pe tranzacțiile imobiliare, cu condiția respectării anumitor formalități. Astfel, părea logic ca unei societăți cu afaceri imobiliare care pretinde un regim preferențial dar nu îndeplinește condițiile, ceea ce constituia un factor decisiv pentru acordarea regimului fiscal, să i se revoce regimul, cu consecința aplicării legii ordinare și, prin urmare, a plății impozitelor pe care în mod normal ar fi trebuit să le plătească. Prin urmare, nu se putea spune că revocarea regimului preferențial era bazată pe o normă al cărei scop era totodată de prevenire și pedepsire. Mai mult, era adevărat că societatea reclamantă a fost obligată la plata unor sume mari. Însă era vorba doar de înștiințarea de plată revizuită și de dobânzile de întârziere. Societatea reclamantă nu a primit penalități, autoritatea fiscală necontestând buna-credință a acesteia.

Dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței (art. 8 din Convenție)

Keslassy împotriva Franței

8 ianuarie 2002 (decizie privind admisibilitatea)

Această cauză a avut ca obiect perchezițiile domiciliare efectuate în cursul inspecției fiscale vizând presupusa evaziune fiscală a unor societăți comerciale. Reclamantul, care deținea participații majoritare în diferite societăți la sediile cărora s-au făcut percheziții în baza unui mandat judecătoresc, s-a plâns de circumstanțele în care au fost dispuse aceste percheziții, mai ales la domiciliul său.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** ca fiind vădit nefondată. Având în vedere normele stricte ale legii interne privind perchezițiile și faptul că acestea au fost respectate în timpul perchezițiilor, Curtea a constatat că ingerința în dreptul reclamantului la respectarea vieții sale private și a domiciliului său a fost proporțională cu scopurile legitime urmărite, și anume protejarea bunăstării economice a țării și prevenirea faptelor penale, și, prin urmare, era necesară într-o societate democratică, în sensul art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și a domiciliului) din Convenție.

André și altul împotriva Franței

24 iulie 2008

Reclamanții erau un avocat și un cabinet de avocați. Această cauză a avut ca obiect percheziția făcută la sediul acestora în iunie 2001 de inspectorii fiscali pentru a găsi probe împotriva unei societăți client a reclamanților care era suspectată de evaziune fiscală. Percheziția s-a efectuat în prezența primului reclamant, a președintelui Baroului Marsilia și a unui ofițer de poliție judiciară și s-a soldat cu ridicarea a 66 de înscrisuri. Reclamanții s-au plâns că percheziția și ridicarea de înscrisuri au fost ilegale, și au declarat recurs, care a fost respins de Curtea de Casație. Reclamanții au invocat, în special, încălcarea dreptului lor la apărare și încălcarea secretului profesional.

În această cauză, Curtea a reamintit că era esențial ca perchezițiile efectuate la un cabinet de avocați să fie însoțite de garanții speciale. Era vital, de asemenea, să se prevadă un cadru legal strict pentru astfel de măsuri. Curtea a observat că, în cazul reclamanților, percheziția a fost însoțită de o garanție specială prin prezența

președintelui Baroului Marsilia. Pe de altă parte, în afară de absența judecătorului care a autorizat percheziția, prezența președintelui baroului și protestele sale nu au fost suficiente pentru a împiedica dezvoltarea efectivă a tuturor înscrisurilor cabinetului ori ridicarea acestora. În plus, inspectorii fiscali și ofițerul de poliție judiciară au beneficiat de atribuții extinse în temeiul condițiilor generale din mandatul de percheziție. În ultimul rând, Curtea a observat că, în cadrul unei inspecții fiscale vizând afacerile societății client a reclamanților, inspectoratul fiscal i-a vizat pe reclamanți pentru singurul motiv că îi era greu să facă verificările necesare și să găsească înscrisuri capabile să confirme suspiciunea că societatea era vinovată de evaziune fiscală, deși reclamanții nu au fost în niciun moment acuzați ori suspectați de comiterea unei infracțiuni sau de complicitate la o evaziune comisă de clientul lor. În consecință, considerând că percheziția și ridicarea de înscrisuri au fost disproporționate în raport cu obiectivul urmărit, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea domiciliului) din Convenție. De asemenea, a constatat că **a fost încălcat art. 6 § 1** (dreptul de acces la o instanță) din Convenție ca urmare a lipsei unei căi de atac efective.

Faccio împotriva Italiei

31 martie 2009 (decizie privind admisibilitatea)

A se vedea mai jos, în secțiunea „Libertatea de a primi informații”.

Bernh Larsen Holding AS și alții împotriva Norvegiei

14 martie 2013

Cauza a avut ca obiect plângerea făcută de trei societăți comerciale norvegiene cu privire la o decizie a autorităților fiscale prin care li s-a impus să furnizeze inspectorilor fiscali o copie a tuturor datelor de pe un server folosit în comun de cele trei societăți. Reclamantele au susținut că decizia a încălcat drepturile lor la respectarea domiciliului și a corespondenței, invocând, în special, faptul că măsura a fost luată în mod arbitrar.

Curtea a considerat că **nu a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea domiciliului și a corespondenței) din Convenție, constatând că, în ciuda lipsei unei cerințe de autorizare prealabilă de către o instanță judecătorească, existau garanții efective și adecvate împotriva abuzurilor și că s-a realizat un echilibru just între dreptul societăților reclamante la respectarea domiciliului și a corespondenței și interesul lor pentru protejarea vieții private a persoanelor care lucrează pentru ele pe de o parte, și interesul public pentru asigurarea unei inspecții eficiente în vederea calculării impozitelor, pe de altă parte. În această cauză, Curtea a fost de acord cu argumentul instanțelor norvegiene conform căruia, din motive de eficiență, posibilitățile autorităților fiscale de a lua măsuri nu ar trebui să fie limitate de faptul că un contribuabil a folosit un „sistem de arhivare mixt”, chiar dacă acesta conține date aparținând altor contribuabili.

G.S.B. împotriva Elveției (nr. 28601/11)

22 decembrie 2015

Această cauză a avut ca obiect transmiterea de informații despre contul bancar al reclamantului către autoritățile fiscale din SUA, în cadrul unui acord de cooperare administrativă între Elveția și Statele Unite ale Americii. În 2008, autoritățile fiscale din SUA au aflat că banca UBS SA a permis contribuabililor americani să își disimuleze bunurile și veniturile față de autorități și au oferit consiliere unor clienți care nu au informat autoritățile respective despre conturile lor. În urma unui acord care, în forma sa consolidată cu un protocol, a fost denumit „Convenția 10”, autoritatea fiscală federală elvețiană a obligat UBS să transmită dosarul reclamantului în contextul cooperării dintre autoritatea menționată și autoritatea fiscală americană. Reclamantul s-a plâns că divulgarea datelor sale bancare a constituit o încălcare a dreptului său la respectarea vieții sale private. De asemenea, s-a considerat o victimă a discriminării în calitate de client UBS cu statut de contribuabil american, față de clienții altor bănci care, la momentul respectiv, nu au fost vizate de cooperarea administrativă în domeniul fiscal.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private) din Convenție. Aceasta a acceptat, în special, faptul că Elveția a avut un interes major când a aprobat solicitarea Statelor Unite de cooperare administrativă pentru a permite autorităților americane să identifice orice bunuri care ar fi putut fi disimulate în Elveția.

La nivel procedural, Curtea a mai observat că reclamantul a avut acces la mai multe garanții procedurale efective și adecvate pentru a contesta transmiterea datelor sale bancare și pentru a obține protecție împotriva punerii în aplicare în mod arbitrar a acordurilor încheiate între Elveția și Statele Unite. De asemenea, Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 14** (interzicerea discriminării) din Convenție **combinat cu art. 8**, constatând că reclamantul nu a suferit un tratament discriminatoriu.

K.S. și M.S. împotriva Germaniei (nr. 33696/11)

6 octombrie 2016

Această cauză a avut ca obiect percheziția efectuată la domiciliul unui cuplu bănuțit de evaziune fiscală. Acțiunea îndreptată împotriva lor a fost pusă în mișcare când informații despre bunurile deținute într-o bancă din Liechtenstein au fost copiate ilegal de un angajat al băncii și vândute serviciilor secrete germane. Reclamanții s-au plâns în special de faptul că domiciliul lor a fost percheziționat pe baza unui mandat emis în temeiul unor probe care au fost obținute prin încălcarea dreptului intern și internațional.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea domiciliului) din Convenție. Aceasta a constatat, în special, că percheziția a fost efectuată în conformitate cu legea. De asemenea, a luat act de jurisprudența consacrată a Curții Constituționale Federale a Germaniei, conform căreia nu exista o normă absolută că probele care au fost dobândite contrar normelor de procedură nu puteau fi utilizate în cadrul acțiunii penale. Asta însemna că cei doi au fost în măsură să prevadă – după caz, cu ajutorul unei consilieri juridice adecvate – că autoritățile naționale intenționau să bazeze mandatul de percheziție pe datele din Liechtenstein, chiar dacă acele informații ar fi putut fi dobândite contrar legii. În plus, Curtea a constatat că percheziția a fost o măsură proporțională: în primul rând, pentru că legislația și jurisprudența germană în materie de percheziții oferea garanții efective și adecvate împotriva abuzurilor în general și a făcut acest lucru în circumstanțele cauzei în special; în al doilea rând, pentru că evaziunea fiscală constituia o infracțiune gravă; în al treilea rând, pentru că nimic nu sugera că autoritățile germane au încălcat în mod intenționat și sistematic dreptul intern și internațional pentru a obține informații în vederea urmăririi penale a infracțiunilor fiscale; în al patrulea rând, pentru că mandatul a fost explicit și detaliat întrucât acoperea atât infracțiunea cercetată, cât și elementele căutate ca probe; și, în ultimul rând, deoarece cuplul nu a invocat repercusiuni asupra reputației lor personale ca urmare a percheziției efectuate la domiciliul lor.

Libertatea de religie (art. 9 din Convenție)

Spampinato împotriva Italiei

29 martie 2007 (decizie privind admisibilitatea)

A se vedea mai jos, la „Interzicerea discriminării”.

Association Les Témoins de Jéhovah împotriva Franței

30 iunie 2011

Într-un raport parlamentar din 1995 privind „Sectele din Franța”, Martorii lui Iehova au fost încadrați ca sectă. Asociația reclamantă a susținut că au fost luate diverse măsuri pentru a o marginaliza în urma raportului. În special, a primit o decizie de impunere suplimentară pentru zeci de milioane de euro legate de donațiile de la adepții săi. Deși aceste donații nu sunt supuse impozitării în cazul asociațiilor religioase, autoritățile au decis că asociația reclamantă nu face parte din această categorie. Reclamanta a susținut că procedura fiscală îndreptată împotriva sa i-a încălcat libertatea de religie.

Curtea a reamintit că a hotărât deja, în mai multe cazuri, că art. 9 (libertatea de gândire, de conștiință și de religie) din Convenție protejează exercitarea liberă, de către Martorii lui Iehova, a dreptului la libertatea de religie. În această cauză, Curtea a observat că înștiințarea de plată suplimentară în litigiu a vizat totalitatea darurilor manuale primite de reclamantă, deși acestea constituiau principala sursă a finanțării sale. Resursele sale vitale fiind astfel tăiate, aceasta nu mai avea posibilitatea să garanteze adepților săi exercitarea liberă a religiei lor în practică. Prin urmare, a existat

o ingerință în dreptul asociației reclamante la libertatea de religie. Pentru ca o astfel de ingerință să fie acceptabilă din perspectiva art. 9, aceasta trebuia mai ales să fie prevăzută de lege, iar legea respectivă trebuia să fie formulată cu suficientă claritate pentru a fi previzibilă. În această cauză, dispoziția în temeiul căreia darurile către societatea reclamantă au fost impozitate în mod automat a fost art. 757 din Codul fiscal general, conform căruia darurile manuale „dezvăluite” autorităților fiscale sunt supuse impozitului pe donație. Curtea însă a identificat două motive pentru care articolul respectiv și aplicarea lui în cazul reclamantei nu a fost suficient de previzibilă: în primul rând, articolul în litigiu nu dădea detalii despre „donatarul” vizat și, prin urmare, era imposibil de știut dacă era aplicabil persoanelor juridice și, astfel, asociației reclamante; în al doilea rând, în ceea ce privește conceptul de „dezvăluire” de cadouri în sensul art. 757, Curtea a constatat că prezenta cauză a fost prima în care s-a susținut că prezentarea evidențelor contabile necesare în contextul unei audit fiscal a fost echivalentul unei „dezvăluiri”. Întrucât Curtea nu a fost convinsă că reclamanta putea să prevadă în mod rezonabil consecința pe care primirea de donații și prezentarea evidențelor sale autorităților fiscale ar putea să o atragă după sine, a ajuns la concluzia că ingerința nu a fost prevăzută de lege și că **a fost încălcat art. 9** din Convenție.

În hotărârea din 5 iulie 2012 privind *reparația echitabilă*, Curtea a mai decis că Franța trebuia să plătească reclamantei 4 590 295 de euro cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material, corespunzând sumei plătite necuvenit de către asociație, și a respins capătul de cerere al reclamantei referitor la prejudiciul moral. În plus, observând că măsura fiscală, incluzând penalitățile și dobânzile de întârziere, era încă în vigoare, Curtea a considerat, în temeiul **art. 46** (forța obligatorie și executarea hotărârilor) din Convenție, că o decizie de încetare a recuperării acestor sume ar constitui o formă adecvată de reparație, care ar pune capăt încălcării constatate. Cu toate acestea, sub rezerva monitorizării de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, Franța a rămas liberă să aleagă alte mijloace pentru a se achita de obligația sa legală în temeiul art. 46.

A se vedea de asemenea: ***Association Cultuelle Du Temple Pyramide împotriva Franței, Association Des Chevaliers Du Lotus D’Or împotriva Franței și Église Évangélique Missionnaire și Salaün împotriva Franței***, hotărârile din 31 January 2013.

Klein și alții împotriva Germaniei

6 aprilie 2017²

Conform legislației germane, unele biserici și societăți religioase au dreptul de a percepe un impozit și/sau o taxă de la membrii lor. Cei cinci reclamânți s-au plâns că faptul că aceste impozite sau taxe erau calculate și percepute pe baza venitului comun atât al reclamantului cât și al soției/soțului a încălcat dreptul lor la libertatea de religie. În special, aceștia s-au plâns, după caz, de a fi avut obligația să plătească taxa specială pentru biserică pentru soț/soție deși acesta/aceasta nu avea statut de membru al bisericii; de a fi solicitat asistența financiară a soțului/soției pentru a plăti propria lor taxă specială pentru biserică, ceea ce îl/o pune în situație de dependență față de soț/soție pentru propria lor libertate de religie; sau de a fi avut obligația să plătească o taxă nejustificat de mare pentru biserică, taxă calculată și pe baza venitului soțului/soției.

Curtea a constatat că majoritatea **plângerilor întemeiate pe art. 9** (libertatea de religie) din Convenție erau **inadmisibile**. În special, motivul a fost acela că, în aceste cauze, impozitele/taxele erau percepute nu de stat, ci de bisericile reclamantilor – din care reclamânții erau liberi să plece, în temeiul legislației germane. Ca atare, în majoritatea cauzelor perceperea și calcularea impozitelor/taxelor constituiau o activitate autonomă a bisericii, neputând fi imputată statului german. Cu toate acestea, într-o singură cauză, statul a fost implicat în perceperea unei taxe speciale pentru biserică în cazul unui reclamant care nu era membru al bisericii respective. Motivul a fost acela că taxa care a fost percepută soției reclamantului a fost dedusă direct din cererea

². Hotărârea va rămâne definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 (Hotărâri definitive) din [Convenția europeană a drepturilor omului](#).

reclamantului de restituire de impozit prin intermediul unei compensații – supunându-l astfel pe reclamant obligațiilor financiare ale soției sale față de biserica ei. Totuși, compensația a fost determinată de faptul că însuși cuplul a optat pentru impozitare în comun, și a reieșit că reclamantul ar fi putut să o anuleze prin depunerea unei cereri de decontare. În aceste circumstanțe, compensația a fost un mod proporțional pentru stat de a încerca să regleze obligațiile fiscale ale cuplului, care nu a implicat **nicio încălcare** a Convenției.

Libertatea de exprimare (art. 10 din Convenție)

Libertatea de a comunica informații

Satakunnan Markkinapörssi Oy și Satamedia Oy împotriva Finlandei

27 iunie 2017 (Marea Cameră)

După ce două societăți au publicat informații fiscale cu caracter personal despre 1,2 milioane de persoane, autoritățile naționale au hotărât că publicarea în masă a datelor cu caracter personal a fost ilegală în conformitate cu legislația privind protecția datelor și au interzis astfel de publicări în masă în viitor. Societățile s-au plâns că interdicția le-a încălcat dreptul la libertatea de exprimare.

Marea Cameră a hotărât, cu 15 voturi la 2, că **nu a fost încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. Aceasta a observat în special că interdicția era o ingerință în libertatea de exprimare a societăților. Însă aceasta nu a încălcat art. 10 deoarece a fost prevăzută de lege, a urmărit scopul legitim de a proteja viața privată a persoanelor și a realizat un echilibru just între dreptul la protecția vieții private și dreptul la libertatea de exprimare. În special, Marea Cameră a fost de acord cu concluzia instanțelor interne, conform căreia colectarea în masă și difuzarea în masă a datelor fiscale nu au contribuit la o dezbatere de interes public și nu s-au făcut în scop exclusiv jurnalistic.

Libertatea de a primi informații

Faccio împotriva Italiei

31 martie 2009 (decizie privind admisibilitatea)

În decembrie 1999, reclamantul a adresat biroului de abonamente al unui canal de serviciu public de radio-televiziune o cerere pentru rezilierea abonamentului său la serviciul public de televiziune. În august 2003, poliția fiscală a pus sigiliu pe televizorul său, învelindu-l într-o pungă de nailon pentru a împiedica utilizarea lui. Reclamantul s-a plâns de încălcarea dreptului său de a primi informații, a dreptului său la respectarea bunurilor sale, precum și a dreptului său la respectarea vieții sale private și de familie. El a susținut, printre altele, că metoda folosită pentru a-i face televizorul inutilizabil a fost o măsură disproporționată deoarece l-a împiedicat totodată să vizioneze canalele private.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** ca fiind vădit nefondată. Aceasta a observat că nu s-a contestat faptul că aplicarea sigiliului pe televizorul reclamantului constituia o ingerință în dreptul său de a primi informații și dreptul la respectarea bunurilor sale și a vieții sale private. Însă această măsură, prevăzută de lege, urmărea un scop legitim, și anume acela de a descuraja persoanele de la neplata taxei sau de a le descuraja să rezilieze abonamentul la serviciul public de televiziune. Curtea, ca și Guvernul italian, a considerat că proporționalitatea măsurii trebuia să fie analizată în funcție de natura fiscală a licenței de emisie. Taxa radio-tv era o taxă destinată finanțării serviciului public de radiodifuziune și televiziune. În opinia Curții, și astfel cum reieșea din textul legislației relevante, simplul fapt de a deține un televizor antrena obligația de a plăti taxa respectivă, indiferent de dorința reclamantului de a viziona programele difuzate de canalele publice. Într-adevăr, *a contrario*, chiar admitând că un sistem care făcea posibilă vizionarea exclusivă a canalelor private fără a plăti abonamentul tv era posibil din punct de vedere tehnic, acest lucru ar echivala cu lipsirea taxei de însăși esența ei, respectiv contribuția la un serviciu public și nu prețul plătit de o persoană în schimbul recepției unui anumit canal. În acest context, trebuia observat că aspectele fiscale încă

țineau de „nucleul dur” al prerogativelor autorităților publice, natura publică a relației dintre contribuabil și comunitate rămânând predominantă. Având în vedere aceste considerente, precum și cuantumul rezonabil al taxei în litigiu (107,50 euro pentru 2009), Curtea a constatat că aplicarea sigiliului pe televizorul reclamantului era o măsură care a fost proporțională cu obiectivul urmărit de stat.

Interzicerea discriminării (art. 14 din Convenție)

Spampinato împotriva Italiei

29 martie 2007 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamantul a lucrat ca avocat stagiar. În declarația sa de venit, acesta a optat să aloce statului opt miimi din taxă³. În fața Curții, acesta s-a plâns în special că a fost obligat să-și manifeste convingerile religioase când a completat declarația de venit. Acesta a mai susținut că era supus unei obligații fiscale care nu răspundea unui interes general, întrucât numai anumiți beneficiari puteau primi sumele relevante.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** ca fiind vădit nefondată. În primul rând, Curtea a observat că nu putea fi de acord cu opinia reclamantului, potrivit căreia opțiunea pentru alocarea unei proporții din impozitul pe venit îl obliga automat să manifeste o afiliere religioasă. Conform legii relevante, contribuabilii aveau dreptul de a nu exprima nicio opțiune în ceea ce privește alocarea celor opt miimi din impozitul lor pe venit. În consecință, dispoziția în discuție nu atrăgea după sine obligația de a-și manifesta credințele religioase într-un mod care poate fi considerat contrar art. 9 (libertatea de religie) și art. 14 (interzicerea discriminării) din Convenție, pe care reclamantul le-a invocat. Curtea a mai observat că legislația fiscală criticată nu prevedea adăugarea unei taxe la impozitul pe venit obișnuit, ci numai alocarea specifică a unui procent din valoarea totală a impozitului pe venit perceput. În orice caz, legislația se încadra în marja de apreciere a statului și, ca atare, nu se putea considera ca fiind arbitrară. Prin urmare, nu se putea considera că legislația în discuție i-a impus reclamantului o sarcină excesivă, de natură să perturbe „echilibrul just” care trebuia realizat între cerințele interesului general al comunității și cerințele protejării drepturilor fundamentale ale persoanei.

Burden împotriva Regatului Unit

29 aprilie 2008 (Marea Cameră)

Reclamantele erau surori în vârstă, necăsătorite, care au locuit împreună toată viața lor, iar în ultimii 30 de ani într-o casă aflată în proprietate comună și construită pe un teren moștenit de la părinții lor. Fiecare își lăsase averea, prin testament, celeilalte surori. Acestea s-au plâns că, atunci când una dintre ele va muri, supraviețuitoarea va avea de plătit o foarte mare taxă de succesiune, spre deosebire de supraviețuitorul unei căsătorii sau al unui parteneriat civil⁴.

Curtea a constatat că reclamantele, în calitate de surori care locuiau împreună, nu puteau fi comparate în sensul art. 14 (interzicerea discriminării) din Convenție cu un cuplu căsătorit sau un parteneriat civil în sensul legii relevante și, prin urmare, **nu a fost încălcat art. 14 combinat cu art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr.1**. Aceasta a observat, în special, că absența unui astfel de act cu forță juridică obligatorie

³. Legislația relevantă prevede că această proporție se alocă statului, bisericii catolice sau uneia din instituțiile care reprezintă celelalte cinci religii care au acceptat să primească acea contribuție. Contribuabilii sunt obligați să-și exprime opțiunea atunci când completează declarația de venit. Dacă nu se exprima nicio opțiune, suma corespunzătoare se plătea statului, bisericii catolice și instituțiilor care reprezentau celelalte cinci religii, proporțional cu opțiunile tuturor contribuabililor. Proporția din impozitul pe venit încasat de stat se alocă unor activități cu scop social. Cu toate acestea, valoarea totală a acestei proporții se reduce în fiecare an cu 80 000 000 EUR – sumă pe care statul o poate folosi în mod liber, în funcție de nevoile sale.

⁴. Conform Legii din 1984 privind taxa de succesiune, această taxă era de 40 % din valoarea bunurilor defunctului. Procentul se aplica oricărei sume mai mari de 285 000 de lire sterline (GBP) (420 844 EUR) pentru transferurile din cursul anului fiscal 2006-2007 și 300 000 GBP (442 994 EUR) pentru 2007-2008. Proprietatea care trece de la persoana decedată la soț/soție ori „partener civil” (categorie introdusă prin Legea din 2004 privind parteneriatul civil pentru cuplurile de același sex, ce nu vizează și membrii familiei care locuiesc împreună) era scutită de taxă.

Între reclamante făcea ca relația lor de coabitare, în ciuda duratei lungi, să fie în mod fundamental diferită de cea a unui cuplu unit prin căsătorie sau parteneriat civil. Acest poziție nu era afectată de faptul că 47 de state membre ale Consiliului Europei au adoptat o varietate de norme de succesiune între supraviețuitorii unei căsătorii, ai unui parteneriat civil și cei ai unor persoane aflate într-o relație strânsă de familie și, de asemenea, au adoptat politici diferite în ceea ce privește acordarea de scutiri de impozite pe succesiune pentru diferitele categorii de urmași; statele, în principiu, rămân libere să elaboreze norme diferite în materie fiscală.

Glor împotriva Elvetiei

30 aprilie 2009

Reclamantul, care suferea de diabet și a fost declarat inapt pentru serviciul militar de către un medic militar, a fost totuși obligat să plătească o taxă pentru neîndeplinirea serviciului militar. A considerat că acest lucru constituia o discriminare și a argumentat că era mai mult decât dispus să îndeplinească serviciul militar, dar era incapabil să facă acest lucru și, totuși, a fost obligat să plătească o taxă de autoritățile competente, care au considerat că are o dizabilitate minoră. Reclamantul a susținut că gradul de handicap (handicap fizic sau mintal de 40 %) folosit drept criteriu pentru scutirea de la plata taxei contestate nu avea temei legal.

Curtea a considerat că există un consens la nivel european și mondial cu privire la necesitatea de a proteja persoanele cu handicap împotriva tratamentului discriminatoriu. Aceasta a considerat că, în speță, **a fost încălcat art. 14** (interzicerea discriminării) **coroborat cu art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție, constatând că autoritățile elvețiene nu au realizat un echilibru just între protejarea intereselor comunității și respectarea drepturilor și libertăților reclamantului. Având în vedere scopul și efectele taxei contestate, justificarea obiectivă a distincției făcute de autoritățile interne, în special între persoanele care erau inapte pentru îndeplinirea serviciului militar și nu erau obligate să plătească taxa în discuție și persoanele care erau inapte pentru îndeplinirea serviciului dar totuși erau obligate să o plătească, nu părea rezonabilă în raport cu principiile care prevalează în societățile democratice.

Biserica lui Isus Hristos a Sfinților din Zilele din Urmă împotriva Regatului Unit

4 martie 2014

Cauza a avut ca obiect plângerea reclamantei – o organizație religioasă, înregistrată ca societate privată cu răspundere nelimitată în Marea Britanie și parte din Biserica Mormonă la nivel mondial – pentru neacordarea scutirii de impozit local pe imobil. În 2001, biserica a făcut cerere pentru ca templul din Preston, Lancashire, să fie scos din lista spațiilor obligate la plata impozitului pe venituri de natură profesională, motivând că este un „lăcaș de cult public” cu drept la scutire de impozit. Deși o hotărâre judecătorească în primă instanță a admis cererea bisericii, această hotărâre a fost infirmată în 2005. Printr-o decizie definitivă din iulie 2008, Camera Lorzilor a respins apelul bisericii, hotărând în special că templul nu trebuia considerat „lăcaș de cult public” deoarece accesul la templu era restrâns la un grup închis, alcătuit din cei mai devotați adepți care dețineau o autorizație specială.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 14** (interzicerea discriminării) **combinat cu art. 9** (libertatea de gândire, de conștiință și de religie) din Convenție, constatând că orice diferență de tratament între grupări religioase în situații comparabile care ar putea fi considerată stabilită avea o justificare rezonabilă și obiectivă. Curtea a observat, în special, că politica publică de folosire a scutirilor de impozit pentru a promova beneficiul public al accesului la serviciile și clădirile religioase putea fi caracterizată ca fiind una de strategie socială generală, față de care autoritățile statului aveau o largă marjă de apreciere. În plus, consecințele neacordării scutirii nu au fost disproporționate în speță: toate lăcașurile de cult ale reclamantei care erau deschise publicului, precum capelele și congregațiile, beneficiau de scutire integrală; templul în sine, care nu era deschis publicului, nu a obținut scutirea integrală, dar a beneficiat de o reducere de 80% a ratei ca urmare a utilizării sale în scopuri caritabile; legislația care a determinat măsura criticată nu viza legitimitatea credințelor mormone, ci era în schimb neutră, fiind aceeași pentru toate cultele religioase în ceea ce privește manifestarea convingerilor religioase în

privat și cauzarea aceluiași consecințe negative pentru Biserica Creștină stabilită în mod oficial în Anglia (Biserica Anglicană), în ceea ce privește capetele private; în cele din urmă, obligația fiscală restantă era relativ mică din punct de vedere pecuniar.

Libertatea de circulație (art. 2 din Protocolul nr. 4)

Riener împotriva Bulgariei

23 mai 2006

La vremea faptelor, reclamanta avea dublă cetățenie – austriacă și bulgară. Aceasta avea interese de afaceri în Bulgaria și își petrecea majoritatea timpului acolo. A acumulat datoriile fiscale la un nivel considerabil. Acestea au rămas neplătite. În martie 1995, la cererea autorităților fiscale, serviciul de pașapoarte i-a aplicat o interdicție de călătorie în temeiul Legii privind pașapoartele pentru călătorii în străinătate. O lună mai târziu, pașaportul austriac al reclamantei a fost confiscat la frontieră, când încerca să treacă în Grecia, și i s-a aplicat o interdicție de călătorie în temeiul Legii privind șederea străinilor. Interdicția de călătorie a fost revocată în august 2004, după ce datoriile fiscale ale reclamantei s-au stins prin prescripție. Reclamanta s-a plâns, în special, de măsura obligării de a nu părăsi Bulgaria.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 2** (libertatea de circulație) **din Protocolul nr. 4** la Convenție, constatând că legea relevantă nu a oferit suficiente garanții procedurale împotriva arbitrariului. Curtea a observat, în special, că interesul public în recuperarea unei sume neplătite cum era cea din această cauză putea justifica restrângeri corespunzătoare ale drepturilor reclamantei. Statele au o anumită marjă de apreciere la elaborarea și organizarea politicilor publice fiscale și luarea de măsuri pentru a asigura plata impozitelor. Cu toate acestea, rezultă din principiul proporționalității că restrângerea dreptului de a părăsi o țară pe motivul unei datorii neplătite poate fi justificată numai atâta timp cât servește scopul său – recuperarea datoriei. Asta înseamnă că o astfel de restrângere nu poate constitui o pedeapsă *de facto* pentru incapacitatea de plată. În plus, autoritățile nu au dreptul să mențină pe lungi perioade de timp restrângerile aplicate libertății de mișcare a persoanei fără o reevaluare periodică a justificării acestora în lumina unor factori precum faptul dacă autoritățile fiscale au făcut sau nu eforturi rezonabile pentru a recupera datoriile prin alte mijloace și probabilitatea ca plecarea debitorului din țară să submineze șansele de a recupera banii. Însă în cazul reclamantei Curtea a observat că autoritățile nu au acordat atenția cuvenită principiului proporționalității în deciziile lor și că măsura obligării de a nu părăsi țara care i-a fost aplicată a fost automată și pe durată nedeterminată. Aceasta a observat, de asemenea, o lipsă de claritate în lege și în practică cu privire la anumite aspecte. De asemenea, a observat că măsura contestată a fost menținută pe o perioadă mai lungă și a fost disproporționată în raport cu scopul urmărit, și anume recuperarea datoriei fiscale. În această cauză, Curtea a hotărât totodată că **a fost încălcat art. 13** (dreptul la o cale de atac efectivă) din Convenție **combinat cu art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție **și art. 2** (libertatea de circulație) **din Protocolul nr. 4** în ceea ce privește măsura obligării de a nu părăsi țara, aplicată reclamantei.

Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori (art. 4 din Protocolul nr. 7)

Ruotsalainen împotriva Finlandei

16 iunie 2009

Reclamantul folosea la camioneta sa un carburant pentru care se plătea o taxă mai mică decât pentru motorina pe care ar fi trebuit să o folosească, dar fără a plăti taxa suplimentară. Acesta a primit o amendă echivalentă cu aproximativ 120 de euro pentru contravenție fiscală, în cadrul unei proceduri penale sumare. În cadrul unei proceduri administrative ulterioare, a fost obligat să plătească aproximativ 15 000 de euro, corespunzând diferenței dintre taxa plătită efectiv și taxa pe care ar fi trebuit să o plătească, majorată de trei ori, pentru neinformarea autorităților competente. Acesta a

atacat decizia, dar în zadar. Reclamantul s-a plâns că a fost pedepsit de două ori pentru aceeași contravenție fiscală aplicată pentru carburantul folosit la autovehiculul său.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 4** (dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori) **din Protocolul nr. 7** la Convenție. În primul rând, a observat că ambele pedepse aplicate reclamantului erau de natură penală: prima procedură a fost penală în conformitate cu încadrarea juridică finlandeză; iar procedura ulterioară, deși încadrată ca parte a regimului fiscal și deci ca administrativă, nu putea fi considerată doar compensatorie având în vedere că diferența de impozit a fost triplată ca mijloc de pedepsire și descurajare a recidivei, aspecte caracteristici ale unei sancțiuni penale. Mai mult decât atât, faptele aflate la baza ambelor proceduri îndreptate împotriva reclamantului erau, în esență, aceleași: ambele au vizat folosirea de carburant pentru care se plătea o taxă mai mică decât pentru motorină. Singura diferență a fost noțiunea de intenție din prima procedură. În concluzie, a doua sancțiune a fost pronunțată pentru aceleași fapte ca și prima și, prin urmare, a existat o dublare a procedurilor. De asemenea, a doua procedură nu conținea nicio excepție, cum ar fi probe ori fapte noi sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente de natură să afecteze hotărârea pronunțată, așa cum se prevede în alin. 2 al art. 4 din Protocolul nr. 7.

Shibendra Dev împotriva Suediei

21 octombrie 2014 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamantul din această cauză a fost obligat să plătească majorări de impozit înainte de a fi condamnat, printre altele, pentru o infracțiune fiscală. La 21 ianuarie 2010, acesta a depus o cerere la Curtea Europeană, plângându-se de încălcarea art. 4 (dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori) din Protocolul nr. 7 la Convenție. Problema ridicată era aceea dacă era obligat ca mai întâi să epuizeze căile de atac interne care au devenit disponibile ca urmare a unei decizii a Curții Supreme a Suediei din iunie 2013⁵.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** pe motivul neepuizării căilor de atac interne. Având în vedere noua situație juridică în urma deciziei din 11 iunie 2013 Curții Supreme, a constatat că acum exista o cale de atac accesibilă și efectivă în Suedia, capabilă să acorde despăgubiri în raport cu presupuse încălcări ale art. 4 din Protocolul nr. 7 și aplicabilă retroactiv. Astfel, într-o cauză având ca obiect penalități fiscale și infracțiuni fiscale care au fost bazate pe aceleași informații furnizate într-o declarație de venit și care au fost judecate ori soluționate într-o a doua procedură la data de 10 februarie 2009 sau ulterior, era posibil ca un reclamant să declanșeze o acțiune în plan intern pentru a obține redeschiderea procesului, anularea sau reducerea sancțiunilor ori acordarea unei despăgubiri pentru prejudiciul pretins.

A se vedea de asemenea: **Henriksson împotriva Suediei** și **Åberg împotriva Suediei**, deciziile din 21 octombrie 2014.

Lucky Dev împotriva Suediei

27 noiembrie 2014

În iunie 2004, autoritățile fiscale suedeze au introdus o acțiune împotriva reclamantei în legătură cu impozitul său pe venit și declarația de TVA pentru anul 2002 și au obligat-o să plătească majorări de impozit și penalități. Reclamanta a contestat acea dispoziție în instanță. Totodată, aceasta a fost urmărită penal pentru infracțiuni contabile și fiscale în legătură cu aceleași declarații de venit. Deși a fost condamnată de infracțiunea contabilă, a fost achitată pentru infracțiunea fiscală. Acțiunea fiscală a continuat timp de încă 9 luni și jumătate după data la care achitarea sa a rămas definitivă. Reclamanta s-a plâns că,

⁵. Într-o decizie plenară din 11 iunie 2013, Curtea Supremă a Suediei, procedând la un reviriment al jurisprudenței anterioare, a decis că existau suficiente elemente pentru a concluziona că sistemul suedez, care permitea ca persoanele vinovate de infracțiuni fiscale să fie urmărite penal și totodată obligate la plata unor penalități fiscale, era incompatibil cu art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenție. Într-o serie de decizii ulterioare, atât această instanță, cât și Curtea Administrativă Supremă au decis că persoanele condamnate sau obligate la plata unor penalități fiscale într-un mod incompatibil cu art. 4 din Protocolul nr. 7 aveau, în anumite situații, posibilitatea de redeschidere a procesului. Aceasta s-a aplicat cu efect retroactiv începând din 10 februarie 2009, dată la care Marea Cameră a Curții Europene a pronunțat [hotărârea](#) în cauza *Sergey Zolotukhin împotriva Rusiei*.

drept consecință a urmăririi sale penale și a obligării sale la plata de penalități fiscale pentru aceleași fapte, a fost judecată și pedepsită de două ori pentru aceeași infracțiune. În ceea ce privește problema admisibilității cererii, întrucât procesul penal îndreptat împotriva reclamantei s-a încheiat la 8 ianuarie 2009, adică înainte de 10 februarie 2009, Curtea a concluzionat că reclamanta nu a epuizat căile de atac interne disponibile (a se vedea, *a contrario*, *Shibendra Dev împotriva Suediei*, decizie rezumată mai sus). În ceea ce privește fondul cauzei, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 4** (dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori) **din Protocolul nr. 7**, constatând că reclamanta a fost judecată din nou pentru o infracțiune fiscală pentru care fusese deja achitată cu titlu definitiv, întrucât acțiunea fiscală împotriva sa nu era încheiată, iar penalitățile nu au fost anulate, deși acțiunea penală împotriva sa pentru o infracțiune fiscală conexasă fusese încheiată prin hotărâre definitivă.

A. și B. împotriva Norvegiei (nr. 24130/11 și 29758/11)

15 noiembrie 2016 (Marea Cameră)

În această cauză, doi contribuabili au susținut că au fost urmăriți penal și pedepsiți de două ori – în cadrul acțiunii administrative și a celei penale – pentru aceeași infracțiune. Reclamanții au susținut în special că au fost audiați de procuror în calitate de persoane acuzate în materie penală și apoi au fost trimiși în judecată, au primit sancțiuni fiscale aplicate de autoritățile fiscale, pe care le-au plătit, iar ulterior au fost condamnați în cadrul acțiunii penale.

Marea Cameră a hotărât că **nu a fost încălcat art. 4** (dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori) **din Protocolul nr. 7**. Mai întâi, a observat că nu avea niciun motiv să pună la îndoială motivele pentru care legiuitorul norvegian a optat să reprime, printr-o procedură dublă integrată (administrativă/penală), comportamentul dăunător pentru societate constând în neplata impozitelor. Nu a făcut-o să pună în discuție nici motivele pentru care autoritățile norvegiene au ales să se ocupe separat de aspectul mai grav și condamnat social al evaziunii, în cadrul unei proceduri penale, în locul unei proceduri administrative ordinare. Curtea a constatat astfel că desfășurarea unei proceduri duble, cu posibilitatea combinării de sancțiuni diferite, era previzibilă pentru reclamanți, care ar fi trebuit să știe de la început că era posibilă, sau chiar probabilă, urmărirea lor penală împreună cu aplicarea de sancțiuni fiscale în legătură cu dosarele lor. Marea Cameră a mai observat că procedura administrativă și cea penală s-au desfășurat în paralel și au fost interconectate. Faptele stabilite într-una din proceduri au fost invocate în cealaltă și, în ceea ce privește proporționalitatea pedepsei în ansamblu, pedeapsa aplicată în procesul penal a ținut seama de penalitatea fiscală. Marea Cameră a fost convinsă așadar că, deși sancțiuni diferite au fost aplicate de două autorități diferite în contextul unor proceduri diferite, a existat totuși o legătură suficient de strânsă între ele, atât în fond cât și în timp, pentru ca acestea să fie considerate ca făcând parte dintr-un sistem general de sancțiuni în conformitate cu legislația norvegiană.

Johannesson și alții împotriva Islandei

18 mai 2017⁶

Reclamanții, două persoane fizice și o societate comercială, s-au plâns că au fost judecați de două ori pentru același comportament constând în nedeplinirea de declarații de venit corecte: în primul rând – prin aplicarea de penalități fiscale, iar în al doilea rând – printr-un proces penal ulterior și condamnarea lor pentru infracțiuni fiscale în formă agravată.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 4** (dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori) **din Protocolul nr. 7**, în privința reclamanților persoane fizice, constatând că au fost judecați și pedepsiți de două ori pentru același comportament. Motivul a fost în special acela că cele două tipuri de proceduri au fost, ambele, de natură „penală”; acestea au fost bazate, în esență, pe aceleași fapte; și nu au fost suficient de interconectate pentru a se considera că autoritățile au evitat o dublare a procedurilor. Deși art. 4 din Protocolul nr.7 nu exclude desfășurarea de proceduri administrative și penale paralele în legătură cu același comportament contrar legii, cele două tipuri de

⁶. Hotărârea va rămâne definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție.

proceduri trebuie să aibă o legătură suficient de strânsă în fond și în timp pentru a evita dublarea. Curtea a hotărât că nu a existat o legătură suficient de strânsă între tipurile de proceduri din această cauză. În ceea ce privește plângerea societății reclamante, Curtea a declarat-o **inadmisibilă** deoarece societatea nu a arătat că dorea continuarea examinării cererii de către Curte.

Contact media:

Tel.: + 33 (0)3 90 21 42 08